

## Ekklesia Tilburg - Viering rond schrift en tafel – 6 juni 2021

Voorgangers Arthur van Tongeren en Louis van Tongeren  
Lector Lilian Wolters  
Zang Ingrid van Beuzekom & Nico Meijer  
Piano Noortje Krämer

### “Waar hemel en aarde raken”

#### OPENING

Onsteken van de Paaskaars

**Openingslied** Zomaar een dak (109-I)

#### Welkom en inleiding

Goedemorgen,  
welkom hier, dit uur, bij deze viering van Ekklesia Tilburg.  
Voel je thuis in deze gemeenschap van mensen en van de Enige.

Het is vandaag 77 jaar geleden dat Operatie Overlord plaatsvond, ook wel bekend als D-Day. Wie in de vroege ochtend van 6 juni 1944 vanaf de Normandische kust keek naar het punt waar hemel en aarde raakten, de verre horizon in het westen, moet zijn opgesprongen – van schrik of van vreugde, afhankelijk van aan welke kant je stond. Die horizon, en even later een groot deel van de zee, was bezaaid met landingsvaartuigen, en grote oorlogsschepen, zover het oog reikte. De bevrijding van Europa was begonnen...

Voor ons is het de 2<sup>e</sup> zondag van Trinitatis (volgens het oecumensich leesrooster) of de zondag van het Allerheiligst Sacrament (katholieke rooster). Ik volg altijd de lezingen uit het oecumenisch leesrooster – we zijn per slot van rekening een ‘open’ gemeenschap – maar ga vandaag ook niet helemaal aan sacramentsdag voorbij.

Het openingslied heeft ons als het goed is al in de juiste sfeer geplaatst: we zijn hier bijeen als levend lichaam van de kerk, van Jezus, om te luisteren naar woorden die als vonken verleden uitgezaaid tot ons spreken, rondom de Tafel van Een, die ons uitnodigt tot breken en delen. Zo raken dit uur aarde en hemel elkaar een beetje en maken ons deelgenoot van dat wat niet zijn kan, wat ondenkbaar is – maar toch bestaat.

De Schrift zal ons vertellen over het verlangen naar onze hemelse woning en over het komende rijk van God, dat klein als een mosterdzaadje is, maar desondanks enorm groot kan worden als wij ermee aan de slag gaan.

Maken we het nu eerst even stil.

#### **Stilte**

#### Openingsgebed

Enige,  
 die al wat is geroepen hebt, zie ons hier bijeen,  
 zie al uw mensen, waar ook ter wereld.

Open ons voor uw stem,  
 die ons roept om mens te zijn,  
 uw weg te gaan in deze wereld.

Zie naar ons om,  
 blijf met ons begaan,  
 dat wij uw liefdevolle nabijheid mogen ervaren.

Roep ons bij onze diepste naam,  
 dit uur van deze dag.  
 Wees aanwezig hier nu.

#### DIENST ROND DE SCHRIFT

<b>Zingen</b>	Onze hulp in de Naam	<b>(40-III)</b>
---------------	----------------------	-----------------

Lezing 2 Korinthiërs 5, 1-10

Wij weten dat wanneer onze aardse tent, het lichaam waarin wij wonen, wordt afgebroken, we van God een woning krijgen: een eeuwige, niet door mensenhanden gemaakte woning in de hemel. Wij zuchten in onze aardse tent en zouden willen dat onze hemelse woning er nu al over wordt aangetrokken. We zijn er echter zeker van dat we ook ontkleed niet naakt zullen zijn. Zolang we in onze aardse tent verblijven zuchten we onder een zware last, omdat we niet willen dat deze kleding wordt uitgetrokken; we willen dat er nieuwe over wordt aangetrokken, zodat het sterfelijke door het leven wordt verslonden. Hiervoor heeft God zelf ons gereedgemaakt, door ons de Geest als onderpand te geven. Dus wij blijven altijd vol goede moed, ook al weten we dat zolang dit lichaam onze woning is, we ver van de Heer wonen. We leven in vertrouwen op God; wat komen gaat is nog niet zichtbaar. We blijven vol goede moed, ook al zouden we ons lichaam liever verlaten om onze intrek bij de Heer te nemen. Daarom ook stellen wij er een eer in te doen wat God wil, zowel in dit bestaan als in ons bestaan bij Hem. Want wij moeten allen voor de rechterstoel van Christus verschijnen, zodat ieder van ons krijgt wat hij verdient voor wat hij in zijn leven heeft gedaan, of het nu goed of slecht is.

<b>Tussenzang</b>	Uit de diepten (ps. 130)	<b>(194-III)</b>
-------------------	--------------------------	------------------

Lezing Marcus 4, 26-34

Jezus zei: ‘Het is met het koninkrijk van God als met een mens die zaad uitstrooit op de aarde: hij slaapt en staat weer op, dag in dag uit, terwijl het zaad ontkiemt en opschiet, ook al weet hij niet hoe. De aarde brengt uit zichzelf vrucht voort, eerst de halm, dan de aar, en dan het rijpe graan in de aar. Maar zo gauw het graan het toelaat, slaat hij er de sikkel in, omdat het tijd is voor de oogst.’ En hij zei: ‘Waarmee kunnen we het koninkrijk van God vergelijken en door welke gelijkenis kunnen we het voorstellen? Het is als een zaadje van de mosterdplant, het kleinste van alle zaden op aarde wanneer het gezaaid wordt. Maar als het na het zaaien opschiet, wordt het het grootste van alle planten en krijgt het grote takken, zodat de vogels van de hemel in zijn schaduw kunnen nestelen.’ Met zulke en andere gelijkenissen verkondigde hij hun Gods boodschap, voor zover zij die konden begrijpen hij sprak alleen in gelijkenissen tegen hen, maar wanneer hij alleen was met zijn

leerlingen, verklaarde hij hun alles.

## Muziek – piano

### Overweging

bij 2 Korinthiërs 5:1-10 en Marcus 4:26-34



Enige weken geleden fietste ik op weg naar hier door de Goirkestraat. Voor me uit zag ik een prachtig tafereel: de Sky Mirror van Anish Kapoor, op het voorplein van museum De Pont, reflecteerde een stukje perfect blauwe hemel met daarin een aantal witte wolken. De Pont heeft meerdere werken van Kapoor, die graag werkt met spiegelende oppervlakken die een vertekende reflectie van de omgeving geven. Maar de Sky Mirror is door zijn plaats op het voorplein het meest dynamische werk. Vaak, met name bij wat grauw weer met egaal grijze luchten, valt hij nauwelijks op, maar soms – zoals enkele weken geleden – is het een echte *eyecatcher*. Ik vond het beeld zo mooi dat ik even stopte om een foto te maken. Helaas is het plaatje op de voorzijde van de orde van dienst in zwart-wit, maar het geeft u een beeld. Het beeld van dat stukje lucht rechtopstaand op de grond, deed me denken: dat is nu bijna letterlijk een stukje hemel op aarde, alsof een scherf

uit de lucht is gebroken en hier neergekomen. De reflectie vormt als het ware een *trait-d'union*, een brug tussen 'hierbeneden' en 'daarboven'; een plek waar hemel en aarde raken. Bij de lezingen van vandaag drongen dit beeld en het motto voor deze viering zich al snel op.

Dat 'raken van aarde en hemel' komt in beide lezingen naar voren. Paulus beschrijft zijn verlangen naar een leven waarin hij zijn aardse tent, en alle bijbehorende zorgen en beslommingen, achter zich kan laten. Het liefst zou hij onmiddellijk dat hemelse kleed over zijn aardse kleding aantrekken: zonder te sterven toch deel krijgen aan het leven in de nabijheid van God. En, eerlijk toegeven, wie vindt het niet aantrekkelijk om zomaar zonder enige inspanning deel te krijgen aan dat koninkrijk van God, waarin alles goed en vreedzaam is? Een wereld zoals deze, maar dan versie 2.0, zonder oorlog, geweld, ziekte en dood; zonder mensen die moeten vluchten, gediscrimineerd worden, er niet bij mogen horen...? Het visioen waarnaar we verlangen in één klap waar. Maar Paulus realiseert zich dat dit niet kan. Eerst hebben wij hier op aarde ons leven te volbrengen, 'ver van de Heer wonend' zoals Paulus het omschrijft, maar wel levend in vertrouwen op God en vol goede moed, aldoende Gods wil. We mogen in ons eigen leven de hemel al een beetje zichtbaar maken voor elkaar.

Ook Jezus laat aarde en hemel raken in zijn vergelijkingen betreffende het koninkrijk van God. De mens zaait en zorgt, maar terwijl je slaapt ontkiemt het zaad en schiet het op. Je hebt er geen weet van hoe dat gebeurt, God/de hemel beschikt en laat de aarde vrucht voortbrengen; het gebeurt in het verborgene, maar het gebéurt, onmiskenbaar en onontkoombaar. Het koninkrijk is iets onooglijk kleins, een mosterdzaadje – met het blote oog nauwelijks te zien, zo klein is het. Als het echter opschiet uit de grond en doorgroeit, wordt het 'de grootste van alle planten' die schaduw en beschutting biedt aan de vogels van de hemel.

Wij kunnen ons slechts een beperkt beeld vormen van dat beloofde, komende koninkrijk door in dit soort vergelijkingen te denken, zo lijkt Jezus te zeggen. Het koninkrijk van God zelf is

onvoorstelbaar anders dan alles wat wij kennen of bevatten kunnen. De verklaringen die Jezus naar zeggen van Marcus aan zijn leerlingen geeft, moeten wij helaas missen. We zullen het zelf moeten uitpuzzelen. Wat Jezus overigens niet zegt, is dat het koninkrijk van God zich in de hemel of in het hiernamaals bevindt. Het zou zomaar kunnen dat hij doelt op een komende 'staat van zijn' die nog op deze wereld staat te gebeuren, misschien wel in deze tijd... In Jezus' tijd leefden de mensen in de verwachting van de komst van het rijk Gods. Jezus zegt zelfs dat het rijk Gods niet is aan te wijzen – het is hier of het is daar – maar dat het midden onder ons is. Wat wij vaak als de hemel zien is volgens die opvatting al aanwezig in het hier en nu. Midden in dit aardse bestaan raken hemel en aarde. Mooier wordt het misschien wel niet...

De vraag die onbeantwoord blijft is dan natuurlijk: hoe kunnen we dat rijk Gods dat midden onder ons is, dan herkennen en verder mee tot stand helpen brengen? Jezus had daar denk ik voor zichzelf wel een beeld van, had een blauwdruk in zijn hoofd van dat grotere plan. En dus ook een idee van de weg ernaartoe. Immers: zijn hele openbare leven draait vanaf het begin om de verkondiging van het rijk Gods. Zijn oproep tot ommekeer, is van meet af aan luid en duidelijk. Keer op keer wijst hij mensen terecht, als wat zij doen de komst van dat rijk in de weg staat. Om duidelijk te maken wat hij bedoelt, en hoe hij de weg naar dat Godsrijk voor zich ziet, maakt Jezus steeds weer opnieuw radicale keuzes – die niet zelden de mensen om hen heen verbazen of ergeren. Wat hij zegt en doet zou volgens de machthebbers in strijd zijn met de Wet. Maar Jezus is duidelijk in zijn leer: hij kiest, geheel in lijn met de Thora, partij voor de zwaksten, de meest weerlozen, de onderdrukten, de zieken, de hoeren, de tollenaars. Zijn manier van leven brengt hoop in de harten en levens van de verschopten en geminachten, laat zien dat ook voor hen zoets als *leven* mogelijk is. Zijn handelen laat de hemel de aarde raken. Dat hij daarvoor uiteindelijk een hoge prijs zal betalen, moet hij zelf ook geweten hebben, of minstens vermoed.

Vlak voordat dat gebeurt, vieren Jezus en zijn vrienden het joodse paasfeest, herdenken de uittocht uit slavenland Egypte. Voor en tijdens de maaltijd is er nog wat discussie over hoe het allemaal moet gaan worden in dat nieuwe koninkrijk, zo stel ik me voor op grond van de verhalen die zijn overgeleverd. Jezus verklaart zich nog wat nader ten overstaan van de leerlingen. Tijdens het daaropvolgende rituele dankmaal, waarbij hij brood en wijn zegent, gebruikt hij weer een fraaie beeldspraak: het gebroken brood zou voor hen zijn lichaam zijn, de wijn zijn bloed waarin een nieuw verbond gesloten wordt. In de katholieke kerk is dit moment tot belangrijkste sacrament gemaakt, en in de loop der tijd omgeven met heilige formules, rituelen, geboden en verboden. Het pijnlijke daaraan is wat mij betreft dat wat een teken zou moeten zijn van verbondenheid, eenheid en eensgezindheid is verworden tot een strijdpunt, dat heeft geleid tot pijn, verdriet, uitsluiting en afsplitsing.

Voor mij zegt dat dankmaal meer iets over de persoon Jezus, die zich ten einde toe ten volle wil geven voor zijn ideaal, maar ook over wat verwacht wordt van wie hem volgen wil. Die moet zich met hart en ziel inzetten voor de zaak, zich door het delen van brood en wijn her-inneren wie Jezus was en wat zijn leven betekende. Meedelen aan deze tafel is daarmee niet vrijblijvend, het maakt je mede-plichtig aan de zaak van Jezus. Vanuit deze geesteshouding is dit ritueel rond brood en wijn voor mij hoogst betekenisvol. Geen hocus-pocus of tovenarij, maar een verklaring van solidariteit aan een goddelijk geïnspireerde mens en diens ideaal en daarmee ook aan de mensen voor wie hij opkwam in deze wereld. Dat wij in onze tijd voor arme en kwetsbare mensen, voor vluchteling en vreemdeling, voor weduwe en wees een stukje hemel op aarde mogen brengen. Moge het zo zijn.

(Arthur van Tongeren, 6 juni 2021)

Lied

Verdoofd en schamper

(69-II)

Mededelingen, collecte

DIENST ROND DE TAFEL

Klaarmaken van de tafel

Uitnodiging – stilte

Gebed met intenties

**Tafelgebed**

**gesproken/gezongen:** O Heer God (zie bijlage; VLB 671)

Brood en wijn

SLOT

Voorbede met **gesproken acclamatie door allen:**

Enige, nabije God,  
luister naar ons als wij tot u bidden:

voor wie leven te midden van oorlog en geweld,  
voor wie het leven een hel op aarde is,  
bidden wij:

***U die luistert in nabijheid, hoor naar ons bidden.***

voor wie zich inzetten voor vrede en vrijheid,  
hun leven wagen voor anderen,  
bidden wij:

***U die luistert in nabijheid, hoor naar ons bidden.***

voor wie zich inzetten voor zieken en hulpbehoevenden,  
gehoor geven aan hun roeping,  
bidden wij:

***U die luistert in nabijheid, hoor naar ons bidden.***

voor wie zich bekommeren om hun naasten,  
de vreemden, de kwetsbaren, de ongeziene  
bidden wij:

***U die luistert in nabijheid, hoor naar ons bidden.***

voor ons hier bijeen  
die zich laten inspireren door het visioen  
van een hemel die de aarde raakt  
bidden wij:

***U die luistert in nabijheid, hoor naar ons bidden.***

Zending/zegen

Ik wil u nog graag een klein verhaaltje voorlezen (van Toon Tellegen, die we ook kennen van zijn

verhalen over eekhoorn en mier)

Een man kreeg op een dag een brief van God waarin God hem liet weten dat hij vertrok en hem het beste wenste voor een toekomst zonder hem.

De voornaamste reden voor zijn besluit was dat hij niet langer 'een willoos werktuig' wilde zijn, zoals hij het noemde, niet alleen van de man, maar ook van al degenen die hem zo graag 'voor hun karretje spanden' en zogenaamd van hem hielden, zolang hun dat goed uitkwam. Anderen kregen ook zo'n brief.

'Jullie zijn voortaan van mij af', schreef hij.

De man was bedroefd, zijn liefde voor God had veel voor hem betekend.

Het is niet anders, dacht hij.

God eiste voor zijn vertrek nog één ding, stond er als voetnoot onder de brief, en dat was dat iedereen met onmiddellijke ingang en onvoorwaardelijk van een mens zou gaan houden, nu het geen zin meer had nog langer van hem, God, te houden.

De man, die nog nooit van een mens had gehouden – hij had, zoals hij dat noemde, 'zijn handen vol' aan zijn liefde voor God – legde de brief in een la van zijn bureau, ging zijn huis uit, klampte zich aan de eerste de beste voorbijganger vast en hield van hem of haar – het onderscheid interesseerde hem niet – met een ongekende hartstocht en begeerte.

Die toevallige voorbijganger was blij verrast, en ze hielden niet alleen die dag, maar ook de dagen en jaren die volgden, van elkaar en bleven elkaar altijd trouw, terwijl God achter de horizon was verdwenen en niets meer met hen te maken had.

(uit: Toon Tellegen, *God onder de mensen* [pag 121/122], uitg. Querido, 2021)

Met of zonder God,  
laten we houden van de mensen om ons heen,  
omzien naar elkaar en elkaar tot steun zijn.  
Dan zijn we gezegende mensen,  
in Gods naam: Vader-Moeder, Zoon en Heilige Geest. Amen.

**Slotlied**

Gij zijt voorbijgegaan

**(154-I)**